

12. Горошкова, Л. А. Елементи беззбитковості у системі управління фінансами територіальних громад / Л.А.Горошкова, В.П.Волков, Г.В.Коваленко // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2017. – Вип. 33. - С.349-357.
13. Горошкова, Л. А. Оцінка стабільності системи управління територіями в Україні / Л.А. Горошкова, В.П. Волков, Г.В. Коваленко // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2017. – Вип. 33. - С. 357-366.
14. Горошкова, Л. А. Особливості управління самофінансуванням територіальної громади / Л.А.Горошкова Л. А., В.П.Волков, Г.В.Коваленко // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2017. – Вип. 33. - С. 366 – 375.
15. Горошкова, Л. А. Дерево моделей управління грошовими потоками територіальної громади / Л.А.Горошкова, В.П.Волков, Г.В.Коваленко // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2017. – Вип. 33. - С.375 – 383.
16. Чи є фінансово спроможними громади, які отримують дотацію з державного бюджету: коментар експерта [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/7991?page=6>.

Рецензент статті
д.е.н., проф. Ахромкін Є.М.

Стаття рекомендована до
публікації 17.11.2017 р.

УДК 005.92:336:352:005.8

Л.А. Горошкова, В.П. Волков, І.О. Карбівничий

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Проведений аналіз основних концептуальних положень документів, що регламентують процес реформування ЖКГ, та виділені основні його етапи. Доведено, що програмні документи, які регламентували процес реформ, не носили послідовний характер. Проведене порівняння свідчить про відмінності у баченні їх розробниками шляхів реалізації концепції реформування ЖКГ України. Доведено, що переваги програмно-цільового методу для розробки Програм реформування не були використані. Проаналізовані можливості використання методу “вузьких місць” та теорії обмежень систем (ТОС) у процесі реформування ЖКГ. З урахуванням того, що у ТОС не передбачається кількісних оцінок ситуації, а керуючий вплив націлений більше на якісні показники, запропоновано авторський підхід, що включає побудову дерева проблем, дерева цілей, дерева моделей та дерева рішень. Дж. 19.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, програма реформування, ефективність, дерево проблем, дерево цілей, дерево моделей, дерево рішень.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями. Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) є однією з галузей національної економіки, що має суттєве економічне і соціальне значення. Діяльність цієї галузі пов'язана зі створенням виокремлених складових національного майна. ЖКГ України на сьогодні знаходиться у кризовому стані. На необхідності реформування ЖКГ наголошується впродовж останніх років. Але галузь залишається збитковою. Такий стан соціально значимої галузі національного господарства зумовлює об'єктивну необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності процесу її реформування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Сучасними аспектами вирішення проблем розвитку ЖКГ займаються Запатріна І.В., Качала Т.М., 16 “Управління проектами та розвиток виробництва”, 2018, №1(65)

Кизим М.О., Тищенко О.М., Поважний О.С. та ін. [1-3]. Результати власних досліджень проблеми наведені в [4-12].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Серед проблем житлово-комунального господарства (ЖКГ) країни, що потребують оперативного вирішення, є фінансово-економічний стан, умови і рівень державної підтримки галузі, збереження й утримання житлового фонду, енергозаощадження та ін. Але традиційні підходи до управління галуззю очікуваних результатів не дали, тому існує необхідність критичного аналізу досвіду реформування галузі та розробки нових підходів до цього процесу.

Формулювання цілей статті. Методи та методика дослідження. Зазначені особливості обумовлюють необхідність розробки програмних засад управління ЖКГ з використанням економіко-математичних моделей та методів. Для виконання завдань були використані методи порівняльного та логічного аналізу, аналогій, загальнонаукові методи аналізу та синтезу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проаналізуємо основні концептуальні положення, що були прийняті в процесі реформування ЖКГ України. В цьому процесі можливо виділити два етапи: перший – впродовж 1991 – 2002 рр., другий – з 2002 року – по 2018 рік.

Реформування ЖКГ в нашій країні розпочалось із житлової сфери. Початком першого етапу можливо вважати прийняття у 1991 р. Закону України (ЗУ) «Про власність», яким було розпочато житлову реформу. Згідно з ЗУ «Про власність» від 7 лютого 1991 р. кожен громадянин має право володіти, користуватися і розпоряджатися майном, введена приватна форма власності, визначаються суб'єкти права власності.

Правові основи приватизації державного житлового фонду, а також його подальшого використання й утримання визначаються Законом України «Про приватизацію державного житлового фонду» від 19 червня 1992 р. [13]. Метою приватизації державного житлового фонду є створення умов для здійснення права громадян на вільний вибір способу задоволення потреб у житлі, залучення громадян до участі в утриманні і збереженні існуючого житла та формування ринкових відносин. Але фактично громадяни стали справжніми власниками лише квартир, які вони приватизували, але в утриманні та збереженні будинку загалом участі вони не приймали.

Законом України «Про приватизацію державного житлового фонду» (ст. 10) серед комплексу прав власників приватизованих квартир було надано право створювати товариства або об'єднання індивідуальних власників квартир.

Розширення меж прав власників приватизованих квартир Кабінетом Міністрів України було зазначено у Постанові № 588 «Про порядок і діяльність об'єднань, які створюються власниками для управління, утримання й використання майна житлових будинків, що перебуває в загальному користуванні» від 31 липня 1995 р. В цій постанові було конкретизовано вимогу Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» (ст. 10, п. 3) створювати об'єднання індивідуальних власників житла з метою більш ефективного утримання допоміжних приміщень.

27 лютого 1995 року було прийнято Постанову КМУ № 150 «Про Концепцію розвитку житлово-комунального господарства в Україні». Концепція містить: аналіз стану розвитку ЖКГ; основні напрями розвитку галузі; шляхи реалізації Концепції [14]. На нашу думку, Концепція має суттєві недоліки. Так, аналіз розвитку ЖКГ країни має лише описовий характер; шляхи реалізації Концепції – не конкретизовані, очікувані показники кількісно – не визначені, визначено тільки загальні напрями діяльності. Крім того, взагалі не запропоновано механізмів державного регулювання реалізації та контролю заходів, передбачених

Концепцією.

30 червня 1995 р. було прийнято постанову Верховної Ради України «Про Концепцію державної житлової політики», основною метою якої було прискорення процесу реформування житлового господарства. У ній обґрунтовано необхідність реформування всієї державної житлової сфери, позначено основні напрями й шляхи реалізації житлової політики, участі громадян (їх об'єднань) в управлінні житловим фондом.

29 січня 1999 року було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми проведення житлово-комунальної реформи на 1999 - 2001 роки» №113. Основними напрямками зазначеної програми були: демонополізація ЖКГ; розвиток конкурентного середовища; удосконалення системи управління в ЖКГ, забезпечення державного регулювання й контролю, впровадження договірних відносин між замовниками, виробниками, виконавцями й споживачами ЖК послуг; зміну тактики ціноутворення шляхом переходу від практики підвищення тарифів на ЖКП до поступової диференціації цих тарифів з урахуванням реальних доходів громадян і фактичних витрат виробників.

Важливим законодавчим актом щодо реформування житлової сфери став Закон «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», затверджений Президентом України 29 листопада 2001 р. Програму реформування, в якій демонополізація передбачалась шляхом створення об'єднань співвласників житла було прийнято у 1999 році, а відповідний закон – тільки у 2001 році.

Другий етап реформ ЖКГ розпочався з прийняття Програми реформування й розвитку ЖКГ на 2002 – 2005 роки і на період до 2010 року (Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2002, №139) [15]. Метою програми було підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунальних систем життєзабезпечення населення, поліпшення якості житлово-комунальних послуг з одночасним зниженням нераціональних витрат. Задачі в програмі не формулювались. Для реалізації цієї Програми Указом Президента України від 16.03.2002р. № 259 був створений Державний комітет України з питань житлово-комунального господарства. До недоліків програми, на нашу думку, слід віднести те, що в ній наведені лише очікувані показники виконання Програми енергозбереження у будівельному комплексі та житлово-комунальному господарстві на 2001 – 2005 роки і Програми поетапного оснащення наявного житлового фонду засобами обліку витрачання та регулювання споживання води і теплової енергії. Це єдині очікувані показники, що кількісно оцінені. Усі інші пропозиції мають концептуальний характер.

Розглянута Програма діяла лише до 24 червня 2004 р. – до моменту прийняття ЗУ «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку ЖКГ на 2004 - 2010 роки» [16]. Метою Програми було здійснення державної політики з реформування житлово-комунального господарства, підвищення ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів та національних стандартів. Програми розвитку (реформування) ЖКГ містять низку правильних і корисних з погляду розвитку галузі й забезпечення інтересів споживачів положень. Але, більшість із запланованих у цих програмах заходів не було реалізовано. Більшість факторів, що спричиняють необхідність реформування галузі, залишилися актуальними й сьогодні.

У 2008 році був внесений Проект Закону України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2008-2012 роки». Програма 2008-2012 рр. передбачала створення ефективної моделі забезпечення населення доступним, високоякісним і комфортним житлом та його

обслуговування з урахуванням потреб та можливостей людини, що гарантуватиме надійність та високу якість послуг з тепло-, водопостачання, водовідведення і обслуговування житла за умови економічно обґрунтованої вартості послуг. Ця Програма, як вважають фахівці, і з цим треба погодитись, найменш вдала, взагалі не була прийнята.

Законом України № 1511-VI від 11.06.2009 року були внесені зміни до Закону України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку ЖКГ на 2004 - 2010 роки» від 24.06.2004 р. № 1869-IV - була затверджена «Загальнодержавна програма реформування і розвитку ЖКГ на 2009 - 2014 роки» [17]. Основна мета Програми полягала у визначенні засад реалізації державної політики реформування житлово-комунального господарства, здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійності його функціонування, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення і господарського комплексу в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів і національних стандартів. Ця Програма загалом відповідає принципам програмно-цільового методу. На відміну від попередньої, що містила лише очікувані обсяги фінансового забезпечення реалізації, у Програмі на 2009 - 2014 роки наведений прогностичний обсяг забезпечення виконання завдань та основні очікувані результати від її виконання. Але цього, на нашу думку, недостатньо. Забезпечити дієвий контроль над ходом виконання програми можливо лише за умови, коли не тільки у відсотках будуть визначені основні кінцеві параметри розвитку галузі по роках реалізації програми. Необхідно визначити кількісні цільові показники по роках щодо заходів, передбачених програмою. Саме таким чином визначені кількісні параметри розвитку сфери благоустрою. Доцільно це зробити і для усіх інших сфер.

Мета попередньої Програми та Програми на 2009 - 2014 роки практично співпадають.

Аналіз принципів державної політики з реформування ЖКГ свідчить про те, що у цій Програмі їх кількість суттєво збільшена з 10 до 16, але взагалі відсутні такі важливі: забезпечення сталого функціонування і динамічного розвитку сфери житлово-комунального господарства; удосконалення системи управління житлово-комунальним господарством.

Як бачимо, забезпечення сталого розвитку ЖКГ залишилось як складова цілей реалізації Програми, але серед принципів, на яких базується державна політика реформування, сталий розвиток відсутній. Такий підхід не є виправданим, оскільки майбутнє ЖКГ можливе тільки за умови сталого та динамічного розвитку галузі.

У попередній Програмі інноваційний розвиток галузі вважався пріоритетним, у Програмі на 2009 - 2014 роки – цей принцип зведений лише до «широкого застосування вітчизняних і зарубіжних науково-технічних досягнень».

Принцип стимулювання інвестиційної діяльності у сфері ЖКГ також звужений до «створення рівних умов для всіх суб'єктів підприємницької діяльності у сфері ЖКГ, забезпечення рівних умов для всіх інвесторів».

В умовах недостатності власних фінансових ресурсів для розвитку та обсягів державної підтримки, саме інвестиційна складова фінансування є особливо важливою. Для залучення інвестиційних ресурсів у ЖКГ України, на нашу думку, недостатньо тільки створення рівних можливостей для всіх інвесторів, ця умова є обов'язковою, але не достатньою. Окрім неї потрібно створити сприятливий інвестиційний клімат в галузі за умови державної підтримки та гарантій для інвесторів.

Порівняння очікуваних результатів виконання останніх двох Програм свідчить про збільшення їх кількості з 6 у попередній до 23 – у наступній. Те, що очікується забезпечити прозорість у формуванні тарифної та цінової політики на житлово-комунальні послуги (п.14) й обґрунтованість і прозорість умов реалізації дотаційної політики держави стосовно малозабезпечених верств населення (п.15) є позитивним. Але у попередній редакції Програми передбачалось створення прозорого механізму взаємодії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств та громадськості, спрямованих на вирішення проблемних питань у сфері житлово-комунального господарства. На нашу думку, тарифна, цінова та дотаційна політика є лише складовими такого механізму. Зведення механізму прозорості лише до зазначених складових не створює умов паритетності інтересів держави, бізнесу і населення як основного фактора сталого розвитку ЖКГ України.

У попередній редакції Програми очікувалось досягнення оптимального співвідношення рівня доходів населення і витратах на оплату житлово-комунальних послуг. У Програмі на 2009 - 2014 роки – цей показник відсутній. З урахуванням соціального характеру ЖКГ, саме взаємоузгодженість рівня добробуту населення з його витратами є пріоритетним завданням державної соціальної політики. Проведений аналіз показав, що в Україні впродовж 2000 – 2011 років частка витрат на оплату житлово-комунальних послуг у витратах домогосподарств зросла з 7,40% до 9,44%. Але це тільки середній рівень. У більшості населення цей відсоток складає значно більшу величину.

За своєю структурою та змістом Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 роки (не дивлячись не деяке її поліпшення), як і попередні, більше схожа на Концепцію, в якій викладені основні цілі, принципи, засади і т.ін.

Звертає увагу відсутність цільових кількісних індикаторів і показників (за виключенням кількості ОСББ, що необхідно створити), що повинні бути досягнуті впродовж терміну реалізації Програми на 2009 – 2014 роки. Кінцеві результати наведені у вигляді відносних величин (відсотків).

Суттєвим недоліком програми є відсутність відомостей щодо джерел фінансування запланованих заходів та очікуваний рівень ефективності.

Для ситуації, що склалася в Україні з бюджетним фінансуванням розвитку ЖКГ останніми роками, це вкрай важлива проблема.

Щодо контролю за ходом виконання Програми на 2009 – 2014 роки, слід зазначити, що у Звіті Державної аудиторської служби України про виконання Загальнодержавної програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства впродовж 2009 – 2011 років було зазначено, що особливих позитивних зрушень досягнуто не було: не налагоджене ефективне управління системою надання ЖК послуг, не стабілізований фінансово-економічний стан підприємств (щорічні збитки складають близько 2 млрд грн), галузь залишається технічно відсталою; зростає частка ветхих та аварійних теплових, водопровідних та каналізаційних мереж, збільшуються втрати теплових ресурсів, погіршилась якість питної води і т.ін. [18].

Усі перелічені недоліки практично не були виправлені у наступні роки. І на сьогодні, на жаль, галузь знаходиться у системній кризі.

На нашу думку, досягти очікуваних результатів від реформування ЖКГ можливо за умови виваженої, послідовної політики. Тому доцільно було б очікувати виваженості і послідовності у розробці Програм реформування ЖКГ. Тобто кожна наступна програма повинна бути продовженням попередніх програм, розвивати їх, вносячи поправки відповідно до сучасних вимог. Але проведене порівняння свідчить, не про послідовність, а про відмінності, що

відбивають різне бачення їх розробниками шляхів реалізації концепції реформування ЖКГ.

Обґрунтування отриманих результатів. У більшості країн світу програмно-ціловий метод (ПЦМ) вважається найбільш ефективним підходом до організації бюджетного процесу в країні, реалізації державних програм оскільки він орієнтований на отримання кінцевого результату від використання бюджетних коштів. При цьому акцент робиться не на планування державних витрат, а на планування конкретних результатів як поточного характеру, так і перспективних.

Проведений аналіз показав, що у процесі реформування ЖКГ України зазначені переваги ПЦМ були не використані: у програмах були практично відсутні кількісні показники очікуваних результатів як поточного, так і перспективного характеру. Результатом цього, на нашу думку, стало те, що державне фінансування соціально значимої галузі було малоефективним, криза у ЖКГ набула стійкого характеру, не була вирішена жодна системна проблема галузі. Про це свідчить негативна динаміка щодо технічних, виробничих та фінансових показників галузі.

Остання Програма реформування ЖКГ була прийнята на період 2009 – 2014 років, по її закінченні ніяких програм загальнодержавного рівня не приймалось. На сьогодні переважна більшість населених пунктів України мають міські та регіональні Програми реформування, але, на нашу думку, така ситуація є загрозливою, оскільки очікувати ефективності реформ не можливо в разі відсутності загальнодержавних пріоритетів, яким підпорядковуються і на які орієнтуються регіональні програми.

Таким чином, існує необхідність у проведенні аналізу сучасних методів та підходів до процесів реформування галузей національного господарства.

На особливу увагу, на нашу думку, заслуговує метод вузьких місць, який передбачає визначення основних проблем і направлення зусиль саме на їх розв'язання. Серед інструментів, за допомогою яких здійснюється ідентифікація вузьких місць та їх усунення, виокремлюють функціонально-вартісний аналіз (ФВА), імітаційне моделювання, лінійне програмування, матричні методи та ін.

Сучасний системний підхід теорії обмежень (ТОС) є доцільним у використанні в умовах інтелектуально-інформаційної економіки та інформатизації суспільства. Його сутність полягає у залежності ефективності будь-якого виду діяльності від уміння управляти слабкими елементами системи за умови обмеженості ресурсів [19].

Обмеження – це “вузьке місце” у організації бізнесу, той ресурс, який перешкоджає безперервному функціонуванню системи та її розвитку. Основний принцип управління за “вузькими місцями” полягає в тому, що для оптимізації роботи підприємства немає необхідності тотально управляти усіма ресурсами або процесами, достатньо зосередитись тільки на критичних ресурсах.

Алгоритм застосування ТОС містить п'ять кроків, на яких ґрунтується система: Крок 1. Знайти обмеження” (“вузьке місце”) системи. Крок 2. Знайти спосіб максимально використати “обмеження” (“вузьке місце”) системи. Крок 3. Підпорядкувати решту елементів системи (не обмежень) прийнятому рішенню стосовно обмежень. Крок 4. Розширити “обмеження” системи. Крок 5. Якщо на попередньому кроці “обмеження” (“вузьке місце”) усунуте, повернутись до початкового етапа (крок 1).

У ТОС передбачається побудова дерева поточної реальності, дерева майбутньої реальності та дерева переходу. Зв'язок між елементами у межах кожного дерева встановлюється на основі логічного аналізу. Такий підхід є корисним, але у ТОС не передбачається кількісних оцінок ситуації, управляючий вплив націлений більше на якісні показники.

Унаслідок обмеженості у використанні фінансових ресурсів та неефективності реформування ЖКГ, існує необхідність розробки нового підходу до управління соціально значущою галуззю в умовах кризи.

На нашу думку, цей підхід може бути реалізований за таким алгоритмом: побудова дерева проблем, другий крок – побудова дерева цілей, третій крок – побудова дерева моделей і останній крок – побудова дерева результатів. На першому кроці доцільно визначити основні проблеми і використати для цього метод вузьких місць. Потім на основі проблем побудувати дерево цілей, яке буде включати тільки основні проблемні, вузькі місця на ліквідацію яких необхідно буде направити зусилля. На третьому кроці відповідно до цілей буде побудоване дерево моделей, кожна з моделей якого буде націлена на вирішення проблеми, а у сукупності вони і створять дерево моделей. Останній крок буде досить важливим, оскільки відповідно до проблем, цілей та моделей буде побудовано дерево практичних рішень, реалізація яких і дасть можливість спочатку вивести галузь із кризи. Досягнення сталого розвитку – це задачі наступного етапу реформування.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Проведений аналіз основних концептуальних положень документів, що регламентують процес реформування ЖКГ. Виділені два етапи реформування: перший – впродовж 1991 – 2002 рр., другий – з 2002 року – по 2018 рік.

Доведено, що програмні документи, які регламентували процес реформ, не носили послідовний характер, більшість з них не була завершена, натомість приймалися нові документи.

Проведене порівняння свідчить про відмінності у баченні їх розробниками шляхів реалізації концепції реформування ЖКГ України.

Доведено, що переваги програмно-цільового методу для розробки Програм реформування не були використані, оскільки у Програмах були практично відсутні кількісні показники очікуваних результатів як поточного, так і перспективного характеру.

Проаналізовані можливості використання методу “вузьких місць” та теорії обмежень (ТОС) у процесі реформування ЖКГ. З урахуванням того, що у ТОС не передбачається кількісних оцінок ситуації, а управляючий вплив націлений більше на якісні показники, запропоновано авторський підхід, що включає побудову дерева проблем, дерева цілей, дерева моделей і останній крок – побудова дерева рішень.

Перспективи подальших досліджень визначаються необхідністю розробки дерева моделей реформування житлово-комунального господарства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запатрина, І.В. Жилищно-комунальна інфраструктура: реформи і система їх фінансового забезпечення: Монографія / І.В.Запатрина. – Київ.: Ін-т ек-ки і прогнозир., 2010. – 336 с.
2. Реформування житлово-комунального господарства: теорія, практика, перспективи: Монографія / О.М.Тищенко, М.О.Кизим, Т.П.Юр'єва, С.Ю.Юр'єва, І.В.Покуца. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2008. – 368 с.
3. Наукові засади реформування і розвитку житлово-комунального господарства: Монографія / Поважний О.С., Попов О.П., Запатрина І.В., Волков В.П. та ін. Черкаси: Брама-Україна, ЧДТУ, 2011. – 436 с.
4. Інвестиційно-інтеграційні технології соціально-економічного розвитку регіону [Текст]: Монографія / В.П.Волков, Л.А.Горошкова, М.О.Панкова. За заг.ред. В.П.Волкова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – 290 с.
5. Управління виробничим та інфраструктурним розвитком економічного потенціалу України [Текст]: Монографія / За заг.ред. В.П.Волкова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – 500 с.
6. Горошкова, Л.А. Аналіз детермінант економічної безпеки галузей національного господарства / Л.А. Горошкова // Економічний вісник університету: Збірник наукових праць 22 “Управління проектами та розвиток виробництва”, 2018, №1(65)

- учених та аспірантів. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г.Сковороди, 2012. – №19. – С.149–163.
7. Волков, В.П. Складові фінансово-економічної безпеки житлово-комунального господарства України / В.П.Волков, В.Шмаль, Л.А.Горошкова // Комунальне господарство міст: Науково-технічний збірник. – Харків: Харківська національна академія міського господарства, 2013. – Вип.108. – С.279 - 285.
8. Волков, В. П. Логістика нерухомості у житлово-комунальному господарстві : [монографія] / В. П. Волкова, Л.А.Горошкова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 645 с.
9. Волков, В.П. Моделювання умов беззбитковості функціонування житлово-комунального господарства України / В.П.Волков, Л.А.Горошкова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2013. – Вип. 1. – Т. 1 – С.179 –183.
10. Волков, В.П. Прогнозування розвитку складних техніко-економічних систем мезорівня / В.П.Волков, Л.А.Горошкова // Економічний вісник університету: Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г.Сковороди, 2013. – №20/2. – С.257–263.
11. Волков, В.П. Якість житлово-комунальних послуг як складова системи соціальної відповідальності підприємств галузі / В.П.Волков, Л.А.Горошкова, В.Шмаль // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»: Збірник наукових праць. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. – Вип.3 (44). – С.86-90.
12. Горошкова, Л.А. Проектне управління ціноутворення у житлово-комунальному господарстві / Л.А.Горошкова, В.П.Волков, І.О.Карбівничий // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб. наук. пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля (Сєверодонецьк), 2017. - №1 (61). – С.108-117.
13. Про приватизацію державного житлового фонду : Закон України від 19 червня 1992 р. № 2482 XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 36. – Ст. 524.
14. Концепція розвитку житлово-комунального господарства України (схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.1995 р. №150, зміни і доповнення внесені Постановою КМ України № 1607 від 30.11.2004 р.) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.search.ligazakon.ua>.
15. Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2002 – 2005 роки та на період до 2010 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2002 р. №139) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.search.ligazakon.ua>. – Назва з екрана.
16. Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004 – 2010 роки (затверджена Законом України від 24.06.2004 р. №1869-IV) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.search.ligazakon.ua>.
17. Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 роки (затверджена Законом України від 24.06.2004 р. №1869-IV у редакції Закону України від 11.06.2009 р. № 1511-VI) // ВВР України. – 2009. – №47-48. – Ст.720.
18. Про ефективність виконання Загальнодержавної програми „Питна вода України” та Загальнодержавної програми реформування та розвитку житлово-комунального господарства. Звіті Державної аудиторської служби. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkr.gov.ua/kru/uk/publish/article/95763;jsessionid=0E3C483387DFC3B69FBB4309D2A16753.app8:2>.
19. Детмер, У. Теория ограниченный Голдратта: системный подход к непрерывному совершенствованию. – 2-е изд. / У. Детмер ; [пер. с англ. У. Саломатова ; под ред. Ю. Быстрова]. – М. : Альпина бизнес букс, 2008. – 444 с.

Рецензент статті
д.е.н., проф Петрова І.Л.

Стаття рекомендована до
публікації 18.01.2018 р.